

ZEROs innspill til ny styringsavtale med Enova

Enova er et av de viktigste virkemidlene i klimapolitikken, både for å oppnå utslippskutt og omstilling til lavutslippssamfunnet. Utformingen av Enovas mandat vil ha stor betydning for teknologiutvikling og utslippskutt i alle sektorer. Kommende mandatperiode skal vare frem til 2029, i 2030 skal Norge ha kuttet 55 prosent av utslippene i hele økonomien.

Et hovedproblem i både norsk og global klimapolitikk, har vært at man ikke har innfridd kortsiktige klimamål, samtidig som ambisjonsnivået for de målene som ligger lenger fram i tid har blitt stadig høyere. Det bidrar til å svekke klimapolitikkenes troverdighet. I tillegg er det slik at tidlige utslippsreduksjoner vil bidra til lavere akkumulerte utslipp enn reduksjoner som kommer senere. For å innfri målene i Parisavtalen er det avgjørende at utslipp kuttes raskt, slik at minst mulig CO₂ akkumuleres i atmosfæren. Det bør reflekteres i Enovas mandat.

Det er viktig at ulike klimavirkemidler henger sammen. Før Enova avslutter sine støtteordninger, må andre virkemidler være på plass slik at ikke utrulling i nullutslippsløsninger stopper opp. Eksempler på slike virkemidler er reguleringer, som forbud mot fossil fyring i industrien, krav i offentlige anskaffelser, utslippsfrie soner og klimadifferensiert veipricing. Enovas støtte bør bidra til å bygge forretningsmodeller som vil være lønnsomme uten støtte etter endt støtteperiode.

ZERO mener at hovedproblemet med dagens mandat er at målene for utslippskutt er for lave, at det trekker opp et skarpt skille mellom kvotepliktige og ikke-kvotepliktige utslipp og at det ikke har et tydelig mål for energieffektivisering og fleksibel energibruk.

ZERO har derfor tre innspill til Enova sitt nye mandat:

1. Enovas mandat må være **i tråd med regjeringens omstillingsmål**, slik at utslippskutt i kvotepliktig sektor teller like mye som kutt i ikke-kvotepliktig sektor. Dette er i tråd med anbefalingene fra Klimautvalget 2050, som også sier at det i politikken fremover ikke vil være naturlig å skille like skarpt mellom kvotepliktige og ikke-kvotepliktige utslipp. For å nå langsiktige klimamål og sikre norsk konkurranseevne, må vi ha store utslippskutt også i sektorene som er omfattet av EU ETS. Dette vil være viktig for konkurransekraften i industrien i Norge, særlig i lys av at kvotetaket med dagens regler vil gå til null i 2040.
2. Enovas måleparametere bør justeres slik at **utslippskutt blir den viktigste indikatoren**. Dagens mål om et utslippskutt på 1,3 millioner tonn over fire år er altfor lavt sammenlignet med regjeringens ambisjon om å kutte utslippene med 55 prosent innen 2030. I [Zerorapporten 2024](#) har vi anslått at Enova bør utløse et kutt på om lag to millioner tonn per år, for å gi et rimelig bidrag til å innfri nasjonale klimamål og internasjonale forpliktelser.
3. Enova må i større grad bidra til **utrulling av teknologi som kutter utslipp og sparer energi**. I dag avsluttes for mange virkemidler for tidlig, og det er en betydelig merkostnad knyttet til grønne valg i industri, veitransport, anleggsmaskiner og sjøfart. Så lenge kostnader er høyere enn prisen på utslipp, og usikkerheten rundt fremtidige CO₂-priser er betydelig, er det nødvendig med supplerende virkemidler. Det bør også være et mål å bidra til utslippskutt fra norske fartøy i internasjonale farvann. Mandatet bør også inkludere tydeligere mål for energieffektivisering og fleksibel energibruk, i tråd med regjeringens handlingsplan for å spare 10 TWh strøm i hele bygningssmassen innen 2030.

Transport: For transportsektoren er det ofte kjente teknologier, som ennå ikke er konkurransedyktige i markedet, som vil kutte store utslipp. Enova må derfor få et mandat som knyttes til utslippskutt, slik at det blir et reelt virkemiddel for utrulling av utslippsfri teknologi. Miljødirektoratet har i flere rapporter etterlyst virkemidler som kutter utslipp gjennom utrulling av kjent teknologi. For å omstille seg er også transportbransjen avhengig av forutsigbarhet for virkemidler som varer et stykke inn i utrullingsfasen.

Maritim: For sjøtransporten er det for noen teknologier fortsatt behov for støtte til teknologiutvikling og markedsintroduksjon, men det er også et behov for støtte til utrulling av kjent teknologi. Kostnadene til nybygg og ombygg av skip med lav- og nullutslippsteknologi er høye, og det er stor usikkerhet rundt tilgang til grønne maritime drivstoff, noe som øker investeringsrisikoen. Endringene som foreslås over vil gi Enova mandat til å støtte prosjekter som tar i bruk kjente teknologier som kutter utslipp og fremskynder omstillingen. Også utslippskutt i internasjonale farvann bør telle positivt ved tildeling av støtte.

Industri: For industrien er det viktigste at Enovas mandat målfester utslippskutt i hele økonomien. Det planlegges en rekke klimaprojekter i industrien, både knyttet til karbonfangst og -lagring, hydrogen, biokarbon og elektrifisering. Det er betydelig usikkerhet i kvoteprisen, som gjør at risikoen for investeringer er høye. Et mandat med tydelig mål om å kutte utslipp også i industrien, vil gi større forutsigbarhet og kan bidra til at en rekke av de planlagte prosjektene kan modnes raskere.

Energi: Enova bør også bidra mer til å utløse investeringer i fornybar energi, energieffektivisering og fleksibel energibruk. Dette vil i de fleste tilfeller også handle om utrulling av moden teknologi, på områder hvor investerings- eller kapitalbarrierer gjør at markesutviklingen ikke er i tråd med politiske mål. ZERO mener at nasjonale mål for 10 TWh redusert strømforbruk i bygg og 8 TWh solkraft innen 2030 også bør ligge til grunn for ny Enova-avtale, og reflekteres i mål og resultatindikatorer.

Konkrete forslag til styringsavtalen

ZERO har følgende forslag til hvordan formål, delmål og måleindikatorer bør utformes i den nye styringsavtalen. Listen er ikke uttømmende, og det kan for eksempel være hensiktsmessig med en egen måleindikator for energiproduksjon.

Formål

Enova og Klima- og energifondets formål er å bidra til å innfri Norges klimamål og til omstillingen til nullutslippssamfunnet innen 2050.

Delmål

Enovas delmål er å bidra til:

- a. at Norges samlede utslipp reduseres i tråd med nasjonale klimamål innen 2030
- b. teknologiutvikling og innovasjon som bidrar til omstillingen mot et nullutslippssamfunn innen 2050.
- c. Styrket forsyningsikkerhet gjennom fleksibel og effektiv energi- og effektbruk.

Måleindikatorer

For avtaleperioden 1.1.2025 - 31.12.2028 er det utarbeidet to måleindikatorer for klima og en for effektiv energi- og effektbruk. Det legges til grunn at følgende nivå på disse indikerer god måloppnåelse:

- Utslippsresultater tilsvarende 8 millioner tonn CO₂-ekvivalenter
- Innovasjonskapital tilsvarende utløst innovasjonskapital på 15 milliarder kroner
- Mer effektiv energi- og effektbruk tilsvarende et energieresultat på 4 TWh.

